Til aniqligini takomillashtirishda samarali fikr-mulohaza berish usullari

Dildora Tuxtamisheva
Buxoro davlat universiteti, Xorijiy tillar fakulteti
3-bosqich talabasi
E-mail: dildoraparvina9116@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur maqolada ingliz tilini ikkinchi til sifatida (ESL) o‘qitish jarayonida fikr-mulohazaning o‘rni va ahamiyati tahlil qilinadi. Tadqiqotda og‘zaki, yozma, tengdoshlar baholashi hamda raqamli fikr-mulohazaning o‘quvchilarning grammatik aniqligi, lug‘at boyligi, motivatsiyasi va o‘ziga bo‘lgan ishonchiga ta’siri ko‘rib chiqiladi. Natijalar konstruktiv va o‘z vaqtida berilgan fikr-mulohaza til ko‘nikmalarini rivojlantirish hamda ta’lim samaradorligini oshirishga xizmat qilishini ko‘rsatadi.
Kalit so‘zlar: Fikr-mulohaza, ESL ta’limi, grammatik aniqlik, raqamli fikr-mulohaza, kommunikativ kompetensiya, konstruktiv fikr-mulohaza, og‘zaki fikr-mulohaza, yozma fikr-mulohaza, lug‘at boyligi, til ko‘nikmalari.

Effective feedback strategies for improving language accuracy

Dildora Tuxtamisheva
Faculty of Foreign Languages, Bukhara State University
Third-Year Student
E-mail: dildoraparvina9116@gmail.com

Abstract. This article examines the role and significance of feedback in teaching English as a Second Language (ESL). The study explores the impact of oral, written, peer, and digital feedback on learners’ grammatical accuracy, vocabulary development, motivation, and self-confidence. The findings indicate that constructive and timely feedback contributes significantly to the development of language skills and enhances the overall effectiveness of the learning process.
Keywords: Feedback, ESL education, grammatical accuracy, digital feedback, communicative competence, constructive feedback, oral feedback, written feedback, vocabulary development, language skills.

KIRISH

Ingliz tilini ikkinchi til sifatida o‘qitish jarayonida o‘quvchilarning til aniqligi, grammatik to‘g‘riligi va kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirish muhim vazifalardan biri hisoblanadi. Ushbu jarayonda **fikr-mulohaza** o‘quvchilarning xatolarini aniqlash va ularni tuzatishga yordam beruvchi asosiy pedagogik vosita sifatida e’tirof etiladi. Biroq amaliyotda fikr-mulohazaning qaysi turlari samaraliroq ekani, uni qachon va qanday shaklda berish lozimligi masalalari hanuzgacha dolzarb bo‘lib qolmoqda.
Mazkur mavzuning ahamiyati shundaki, samarali fikr-mulohazalar nafaqat til xatolarini kamaytiradi, balki o‘quvchilarning motivatsiyasi, mustaqil o‘rganish qobiliyati va dars jarayonidagi faolligini ham oshiradi. Shuningdek, zamonaviy ta’limda raqamli texnologiyalarning rivojlanishi fikr-mulohaza berish usullarini yanada takomillashtirish imkoniyatini yaratmoqda.

TADQIQOT MAQSADI

Ushbu tadqiqotning maqsadi ingliz tilini ikkinchi til sifatida (ESL) o‘qitishda o‘qituvchi tomonidan qo‘llaniladigan turli xil **fikr-mulohaza usullarining** samaradorligini tahlil qilish hamda ularning

o‘quvchilarning til ko‘nikmalari, grammatik aniqligi, motivatsiyasi, mustaqil ta’lim olish qobiliyati va kommunikativ kompetensiyasiga ta’sirini aniqlashdan iborat.
Shuningdek, tadqiqot fikr-mulohazaning o‘quvchilarga ta’sir darajasini va uning til o‘rganish jarayonidagi rivojlanishga qo‘shadigan hissasini baholashga qaratilgan.

METOD

Mazkur tadqiqot sifat tadqiqoti (qualitative research) yondashuvi asosida olib borildi. Tadqiqotda adabiyotlar tahlili (literature review), deskriptiv tahlil (descriptive analysis), tematik tahlil (thematic analysis) hamda qiyosiy tahlil (comparative analysis) metodlaridan foydalanildi.
Ma’lumotlar ikkinchi tilni o‘zlashtirish va til pedagogikasiga oid zamonaviy ilmiy maqolalar, taqrizdan o‘tgan ilmiy jurnallar hamda nazariy va empirik tadqiqotlar asosida to‘plandi. Tahlil jarayonida **fikr-mulohazaning turli shakllari**, ularning o‘quvchilar natijalariga ta’siri va ESL ta’limidagi pedagogik qo‘llanilishi o‘rganildi.

NATIJALAR

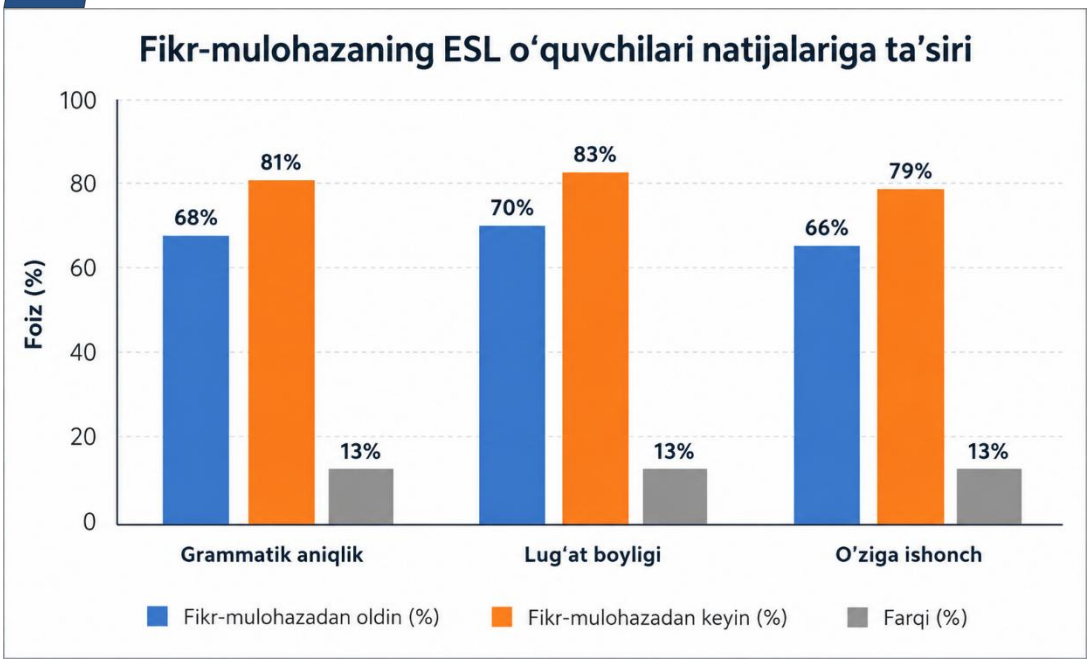
Tadqiqotda o‘rta darajadagi ingliz tili kursida tahsil olayotgan 15 nafar ESL o‘quvchisi ishtirok etdi. Ishtirokchilar tajriba guruhini tashkil etib, ularga grammatika va lug‘at bo‘yicha mavzular o‘qitildi. Shu bilan birga, dars jarayonida og‘zaki, yozma va shakllantiruvchi fikr-mulohaza usullari qo‘llanildi.
Tadqiqot bir necha hafta davomida olib borildi. O‘quvchilarning grammatik aniqligi, lug‘at boyligi va o‘ziga bo‘lgan ishonchi tadqiqot boshida hamda yakunida baholandi.
Olingan natijalar fikr-mulohazaning o‘quvchilarning til ko‘nikmalari va psixologik holatiga ijobiy ta’sir ko‘rsatganini namoyon etdi. Xususan, o‘quvchilarning grammatik xatolari kamaygani, lug‘at boyligi kengaygani hamda o‘z fikrlarini erkinroq ifodalashga bo‘lgan ishonchi ortgani kuzatildi.

Tadqiqot natijalari

Ko’rsatkich	Fikr-mulohazadan oldin (%)	Fikr-mulohazadan keyin (%)	Farqi (%)
Grammatik aniqlik	68%	81%	+13%
Lug’at boyligi	70%	83%	+13%
O’ziga ishonch	66%	79%	+13%

Jadval natijalariga ko‘ra, tajriba guruhida grammatik aniqlik darajasi 68 foizdan 81 foizga oshib, 13 foizlik o‘sish kuzatildi. Lug‘at boyligi 70 foizdan 83 foizga ko‘tarilib, 13 foizga yaxshilandi. Shuningdek, o‘quvchilarning o‘ziga bo‘lgan ishonchi 66 foizdan 79 foizga oshib, 13 foizlik o‘sishni namoyon etdi.

NATIJALAR KO ‘RSATKICHI

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, olingan ma’lumotlar shuni ko‘rsatadiki, tizimli va o‘z vaqtida berilgan fikr-mulohaza ESL o‘quvchilarining akademik natijalarini sezilarli darajada yaxshilaydi. Ayniqsa, yozma va og‘zaki fikr-mulohazaning uyg‘un qo‘llanilishi o‘quvchilarning mavzuni chuqurroq tushunishiga hamda xatolarini mustaqil ravishda tuzatishiga yordam beradi.

Bundan tashqari, tadqiqot natijalari mazkur yondashuvlarning darsga bo‘lgan qiziqishni va o‘quv motivatsiyasini oshirishini ko‘rsatdi. Agar o‘qituvchi fikr-mulohazani muntazam va o‘z vaqtida taqdim etsa, o‘quvchilarning bilim va ko‘nikmalari izchil rivojlanadi, tilni o‘zlashtirish darajasi ortadi hamda o‘ziga bo‘lgan ishonchi mustahkamlanadi.

Shunday qilib, fikr-mulohaza ESL ta’limida o‘quvchilarning til kompetensiyasini rivojlantirish, o‘quv samaradorligini oshirish va ta’lim sifatini yaxshilashga xizmat qiluvchi muhim pedagogik vosita hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. John Hattie, Helen Timperley. The Power of Feedback. Review of Educational Research, 2007
2. Rod Ellis. Corrective Feedback and Teacher Development.L2 journal,2009
3. Dana Ferris. Response to Student Writing; Implications for Second Language Students. Routledge, 2014
4. Leila Ranta, Roy Lyster. Corrective Feedback and Learner Uptake in Communicative Classrooms. Studies in Second Language Acquisition, 1997
5. Hossein Nassaji. The International Feedback Dimension in Instructed Second Language Learning. Bloomsbury, 2016
6. O’zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi. Oliy ta’lim tizimida chet tillarni o‘qitishni takomillashtirish bo’yicha metodik tavsiyalar. Toshkent,2023
7. O’zbekiston Milliy universiteti. Chet tillarni o‘qitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalar. Toshkent, 2022
8. Toshkent davlat pedagogika universiteti. Ingliz tilini o‘qitishda innovatsion yondashuvlar. Toshkent, 2021
9. O’zbekiston Respublikasining “Ta’lim to’g’risida” gi qonuni. Toshkent, 2020
10. O’zbekiston Respublikasi Prezidentining PQ-5117-son qarori. 2021.